

Monitor Economische Ontwikkeling Nijkerk

Een sterke economie is belangrijk voor de welvaart en het welzijn van de inwoners van de gemeente Nijkerk. De gemeente voert economisch beleid en heeft baat bij goed inzicht in de ontwikkeling van de Nijkerkse economie. Dit is de tweede editie van de jaarlijkse Monitor Economische Ontwikkeling Nijkerk.

Aanleiding

Deze tweede editie van de economische monitor verschijnt in een tijd waarin de hele (inter)nationale economie in het teken staat van herstel van de gevolgen van de coronapandemie. Een tijd waarin ondernemers in Nijkerk, Hoevelaken, Nijkerkerveen en het buitengebied grote veerkracht en creativiteit aan de dag leggen om hun activiteiten waar mogelijk overeind te houden, in voor velen moeilijke omstandigheden.

De gemeente voert economisch beleid om ondernemers zo goed mogelijk te ondersteunen, binnen de mogelijkheden die er zijn. Goed zicht op de economische ontwikkeling van de gemeente helpt ons daarbij. Daarom willen we weten waar we op dit moment economisch staan om daar waar nodig en mogelijk op in te kunnen spelen.

Deze economische monitor staat op zichzelf, als jaarlijkse terugkerende rapportage met tussentijdse updates, en vormt ook de cijfermatige basis voor de Economische Visie van de gemeente Nijkerk, die tegelijk met deze monitor aan de gemeenteraad wordt aangeboden.

Doelstelling

Het doel van de monitor is informatieverstrekking over de economische ontwikkeling van de gemeente Nijkerk. De gemeente brengt deze monitor een keer per jaar uit, met updates van een aantal van de belangrijkste beschikbare gegevens op momenten door het jaar heen, hetgeen het afgelopen jaar ook is gedaan. De monitor geeft ons de achtergrond waartegen we actuele ontwikkelingen kunnen plaatsen en een meetpunt om mee te vergelijken.

Leeswijzer

In deze eerste editie van de monitor gaat de aandacht uit naar de beschrijving van economie van Nijkerk en de ontwikkeling in de afgelopen jaren. Ook de monitoring van de impact van de coronacrisis komt aan bod. De opbouw is volgt:

Hoofdstuk 1	Ontwikkeling economie	2
Hoofdstuk 2	Bevolking en arbeidsmarkt	5
Hoofdstuk 3	Impact coronacrisis	12

1 Ontwikkeling economie

De Nijkerkse economie groeide in de periode 2019-2020 opnieuw, maar iets minder sterk dan het jaar ervoor. Hierbij wordt opmerkt dat 1 april de peildatum is, in aansluiting op de Provinciale Werkgelegenheidsenquête die voor veel cijfers uit deze monitor de bron vormt. De effecten van de coronapandemie, die op dat moment vorig jaar net merkbaar begonnen te worden, zijn in de lichte groei in de periode van april 2019 tot april 2020 daardoor nog niet goed terug te zien.

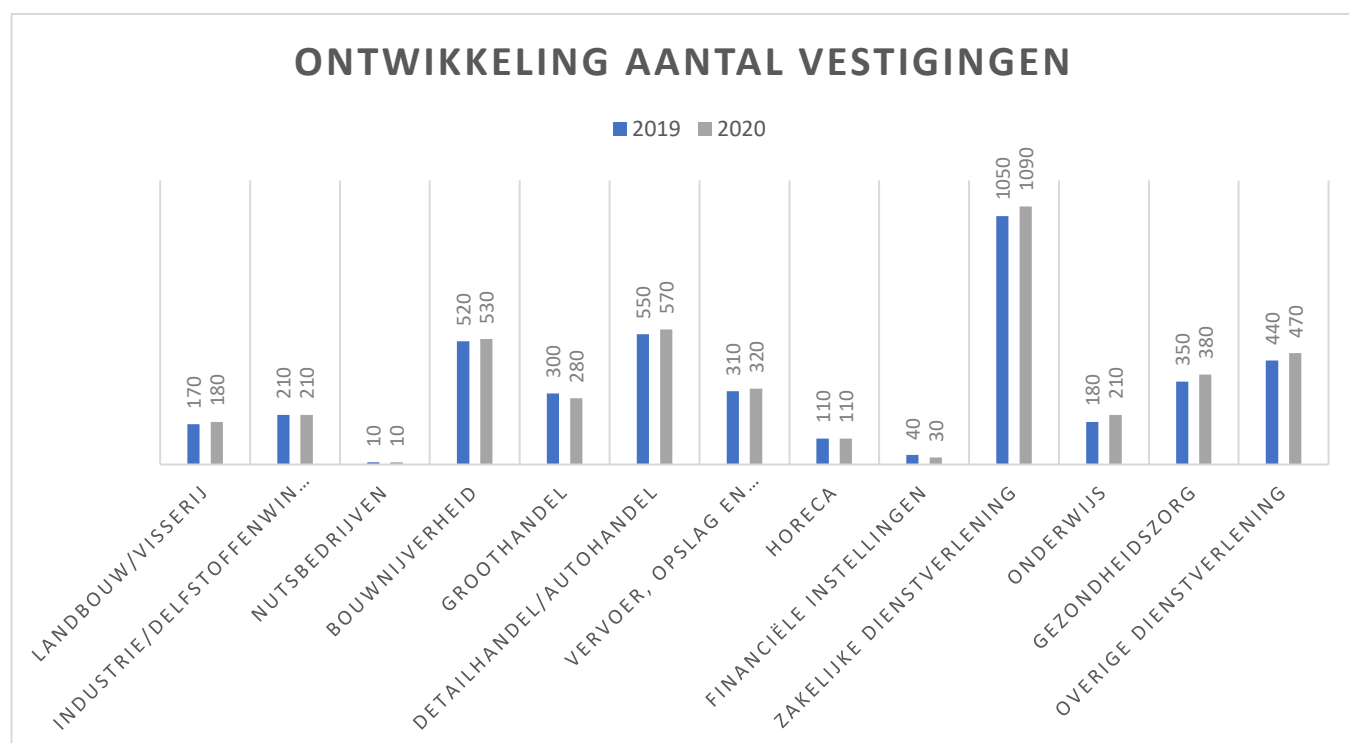
1.1 Vestigingen

Nijkerk is een ondernemende gemeente. Net als het jaar ervoor kent de gemeente in 2020 meer bedrijven per 100 inwoners dan gemiddeld in Nederland en Gelderland. Het totaal aantal vestigingen is weer iets toegenomen ten opzichte van 2019.

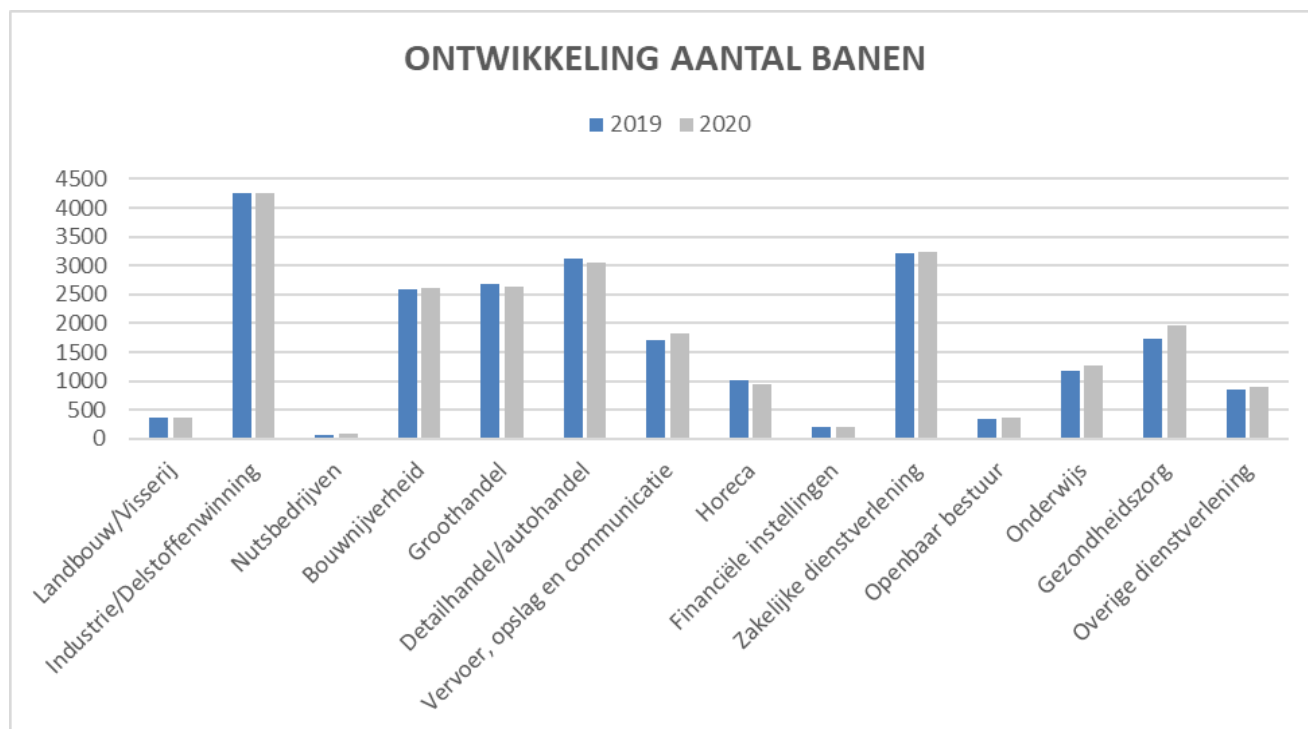
Dat Nijkerk een ondernemende gemeente is, blijkt onder andere uit het groter aantal vestigingen per 1.000 inwoners (202) dan gemiddeld in Gelderland (186) (Statistisch Zakboek Gelderland). Het totaal aantal bedrijfsvestigingen is gegroeid van 4.220 in 2019, naar 4.380 in 2020. Dat is een fractie minder groei dan het jaar ervoor. Onderstaande grafiek laat zien dat veel sectoren iets in aantallen vestigingen zijn gegroeid, met uitzondering van de groothandel en de financiële sector. Daarin nam het aantal vestigingen iets af.

In de verdeling over de sectoren is weinig gewijzigd. Ten opzichte van de regio en de provincie kent de gemeente Nijkerk relatief veel vestigingen in de industrie, de bouw en de groot- en detailhandel. Daarmee kunnen we Nijkerk nog steeds kenmerken als een gemeente van 'makers'. Dat het aantal vestigingen in de industrie gelijk is gebleven en niet is gegroeid (zoals het totaal), zou erop kunnen wijzen dat we wat meer opschuiven naar het 'gemiddelde' profiel (van de regio/Gelderland. Dit is iets om de komende jaren te blijven monitoren. Ook omdat de Nijkerkse industrie het jaar ervoor ook al niet in aantallen vestigingen is gegroeid, en deze sector wel heel belangrijk is voor de gemeente.

Nijkerk is een MKB-gemeente. In de jaarlijkse monitor van Bureau Louter (2020) vinden we de gemeente op de 52^e plaats in de ranglijst van sterkste MKB-gemeenten van Nederland. Daarmee is Nijkerk wel een aantal posities gezakt ten opzichte van 2019. Deze lichte verschuiving naar het midden, komt waarschijnlijk door de eveneens lichte afvlakking van de groei van het aantal banen in 2019-2020 (een van de belangrijke indicatoren in de ranking), ten opzichte van gemeenten met een aanhoudende sterkere groei. De bewust selectieve uitgiftebeleid van nieuwe bedrijfskavels gericht op kwaliteit, kan hierbij ook meespelen. Hier gaan we in de volgende paragraaf verder op in.

Figuur 1: Aantal bedrijfsvestigingen per sector in 2020 ten opzichte van 2019 (Statistisch Zakboek Gelderland).

Figuur 2: Procentueel aantal banen per sector per gebied in 2020 ten opzichte van 2019 (Statistisch Zakboek Gelderland).

Faillissementen en oprichtingen

Het aantal faillissementen in de gemeente Nijkerk lag in 2020 (nu gerekend over het hele jaar van januari t/m december) een fractie hoger dan in 2019. In Nijkerk zijn in 2020 zestien bedrijven failliet gegaan, elf meer dan in 2019. Dat is opvallend omdat er dat jaar nationaal in 2020 juist minder faillissementen werden. Een duidelijke verklaring hiervoor is niet te geven, ook omdat na analyse de Nijkerkse faillissementen verspreid blijken over diverse sectoren. Overigens dient hierbij te worden bedacht dat ook in Nijkerk het totaal aantal faillissementen op het geheel nog steeds heel laag was: 3,4 per 1.000 bedrijven (en 1,6 per 1.000 bedrijven in Nederland gemiddeld). Waar het gaat om opheffingen, lag het aantal bedrijven dat uit eigen beweging stopte ook laag: 53 per 1.000 (lager dan gemiddeld in Nederland dat ligt op 63 per 1.000).

Is Nijkerk een 'startersgemeente'? De monitor van vorig jaar liet zien dat de gemeente Nijkerk minder starters (oprichtingen van bedrijven) kent dan gemiddeld in Nederland. Dat blijkt nog steeds zo. In 2019 werden 78 nieuwe bedrijven opgericht per 1.000 bestaande vestigingen, tegenover 107 starters per 1.000 vestigingen in Nederland gemiddeld (CBS). De 'achterstand' op het Nederlands gemiddelde is wel groter geworden. Een duidelijke reden hiervoor is op basis van cijfers niet te geven. Het gegeven dat de gemeente Nijkerk relatief veel bedrijven in de industrie kent, waarin voor jezelf beginnen minder voor de hand ligt dan in de zakelijke dienstverlening, speelt mogelijk mee.

1.2 Banen

In de periode 2019-2020 nam het aantal banen in de gemeente Nijkerk toe tot 23.700. Dat is een groei met 350 banen (+ 1,5%) ten opzichte van 2019. Dit is inclusief fulltime, parttime en uitzendbanen (Statistisch Zakboek Gelderland).

De sterke groei van de afgelopen jaren (2016-2019 gemiddeld + 4,4% per jaar) is hiermee wat afgevlakt. Hoewel dat in heel Gelderland gebeurde, was de afvlakking van de groei sterker in de gemeente Nijkerk. Hiermee behoort de gemeente nu niet meer tot de sterke, maar tot de gemiddelde groeiers van werkgelegenheid van de provincie Gelderland.

De onderstaande grafiek laat de sectorale ontwikkeling tussen 2019 en 2020 zien (peilmoment april). De agro, food, maak en logistieke sector blijven sterk vertegenwoordigd. De logistiek (+ 5,3%) en de zorgsector (+ 14,2%) zijn in de periode 2019 - 2020 de grote groeiers. De horecasector (-5,9 %) is de grootste daler in werkgelegenheid. Het effect van de eerste lockdown in april vorig jaar, is hierin onmiskenbaar terug te zien. De vijf belangrijkste sectoren van de gemeente, gemeten naar het aantal banen, zijn de industrie (17,9%), de zakelijke dienstverlening (13,6%), de detail- en autohandel (12,9%), de groothandel (11,1%) en de bouw (11,0%).

Deze sectoren zijn ten opzichte van de regio en de provincie sterk vertegenwoordigd, net als het jaar ervoor. De dienstverlening en de gezondheidszorg zijn in Nijkerk relatief kleinere sectoren. Deze sectoren zijn in de grote steden vaak sterker vertegenwoordigd, hoewel vooral de werkgelegenheid in de Nijkerkse zorgsector in de periode 2019-2020 wel behoorlijk is gegroeid. In hoeverre dit laatste betrekking heeft op de extra inzet als gevolg van de coronapandemie, kan op basis van de beschikbare cijfers niet worden aangegeven.

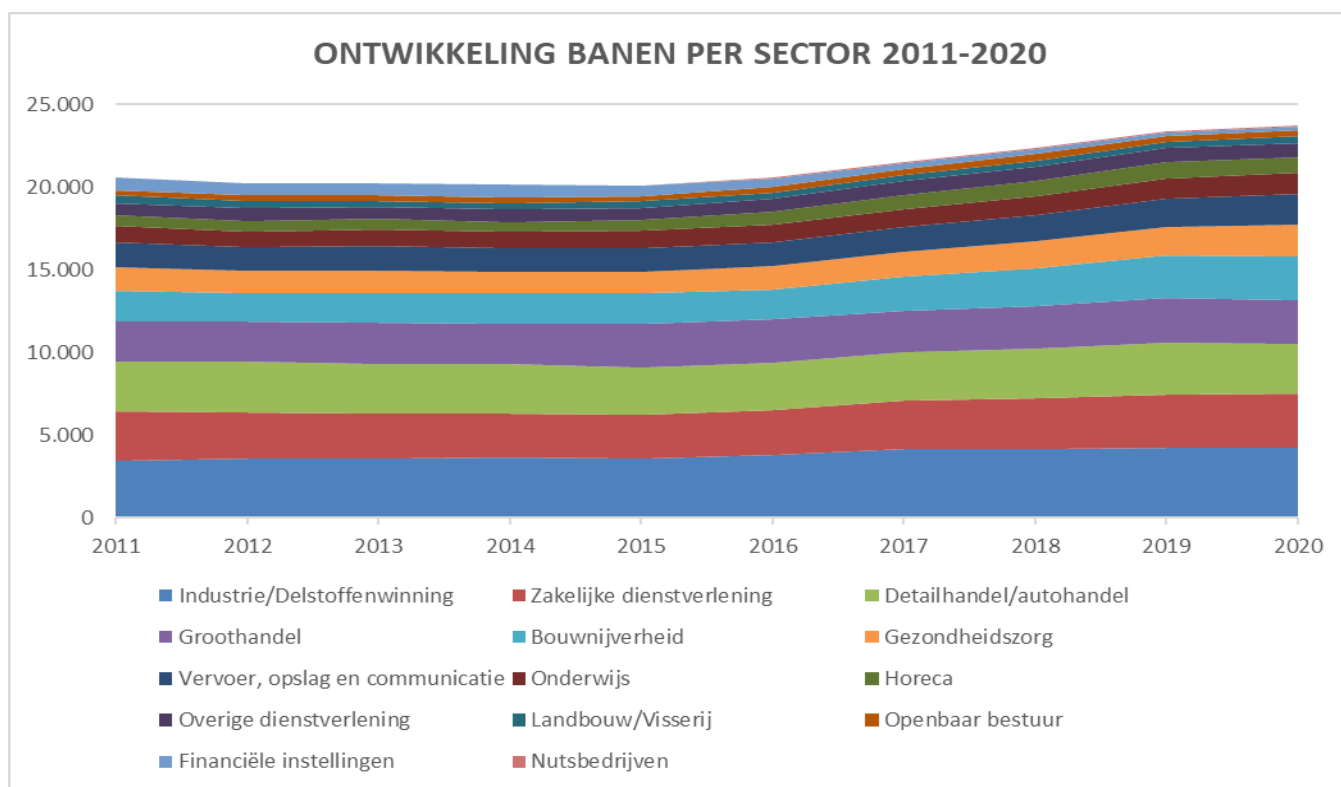
Op basis van de Provinciale Werkgelegenheids-enquête kan ook de werkgelegenheidsontwikkeling per sector in de periode 2011-2020 in beeld worden gebracht. De onderstaande figuur laat zien dat na een lichte afname tot aan 2015, een paar jaar van flinke groei van de werkgelegenheid volgt, tot aan de eerder besproken gematigde groei in 2019-2020.

Uit de tabel rechts blijkt hoe vrijwel alle sectoren hebben bijgedragen aan die groei van de totale werkgelegenheid in de gemeente Nijkerk in het afgelopen decennium. Tot aan 2017 zijn er vooral veel nieuwe banen in de industrie, die een verlies van banen in de dienstverlening en zorg grotendeels compenseren. Daarna zorgen vooral de bouw, de zakelijke dienstverlening, de zorg en de horeca voor de groei van de werkgelegenheid. De financiële sector en de landbouw zijn de enige sectoren waarin de werkgelegenheid structureel afnam.

De ontwikkeling in het afgelopen decennium laat de kracht van de economie in de gemeente Nijkerk zien. In tijden van economische crises, zoals in de jaren rond 2011, hebben verzorgende, consumentgerichte sectoren het moeilijk en neemt de werkgelegenheid daarin af. De stuwende en wat minder conjunctuurafhankelijke industriële sector, laat dan wél groei zien. Dat houdt het geheel in balans. Bij monitoring van de ontwikkelingen en het economisch beleid, is ook aandacht voor dit tweede aspect van 'de Nijkerkse balans' belangrijk.

	2011	2020	2011-2020
Industrie	3.440	4.250	810
Zakelijke dienstverlening	2.980	3.230	250
Detailhandel/autohandel	3.030	3.060	30
Groothandel	2.450	2.630	180
Bouwnijverheid	1.850	2.610	760
Gezondheidszorg	1.420	1.970	550
Vervoer, opslag en com.	1.470	1.820	350
Onderwijs	990	1.260	270
Horeca	640	950	310
Overige dienstverlening	760	900	140
Landbouw/Visserij	440	370	-70
Openbaar bestuur	350	370	20
Financiële instellingen	740	200	-540
Nutsbedrijven	40	100	60
Totaal	20.590	23.700	3.110

Figuur 4: Ontwikkeling aantal banen per sector in 2011-2020 (Statistisch Zakboek Gelderland).

Figuur 3: Ontwikkeling van het aantal banen per sector in de periode 2011-2020 (Statistisch Zakboek Gelderland).

Samen met het eerste aspect van de 'Nijkerke balans', de balans tussen wonen en werken vraagt dit aandacht. De beroepsbevolking van de gemeente Nijkerk zal de komende jaren behoorlijk groeien. Er zijn banen nodig die zorgen voor inkomen en behoud van het voorzieningenniveau. Omdat de industrie Nijkerks grootste en belangrijkste stuwende sector is, vraagt die sector speciale aandacht. Dit samen met de afvlakkende werkgelegenheidsgroei in 2019-2020 en de stagnerende groei van het aantal bedrijven in de Nijkerkse maakindustrie. Als deze ontwikkelingen zich naar de toekomst toe doorzetten, kan de dubbele Nijkerkse balans zijn evenwicht verliezen.

Cluster van maakbedrijven

Als we kijken naar de Nijkerkse maakbedrijven vinden we een deel daarvan binnen het Food Production Cluster. Dat is de verzameling van bedrijven binnen de food, foodtechniek en foodlogistiek. In de totale Nijkerkse agrofoodsector komt dat neer op ongeveer 7.310 banen (3.440 food, 3.870 agro). Dit is ongeveer een derde van het totaal aantal banen in de gemeente. Dat aandeel is aanzienlijk meer dan gemiddeld in de provincie Gelderland. In de onderstaande tabel met provinciale 'aandachtssectoren' (volgens de provincie kansrijke sectoren) is dit weergegeven.

Naast de food- zijn ook de maakindustrie (machinebouw, metaal etc.) en de logistieke sector sterk vertegenwoordigd in Nijkerk. De maakindustrie is goed voor 18% van alle banen, de logistieke sector voor 15%. Ook deze clusters zijn groter dan gemiddeld in Gelderland. Deels worden deze banen ingevuld door werknemers van buiten de gemeente (inkomende pendel). Dat maakt dit cluster van maakbedrijven van belang voor de hele regio.

In- en uitgaande pendel

Een derde van het aantal banen wordt ingevuld door inwoners uit de gemeente Nijkerk. Een derde van de werknemers komt uit de provincie Utrecht en een derde komt uit andere Gelderse gemeenten en de provincies Flevoland en Overijssel (en andere provincies in beperkte mate). Naar schatting zijn er circa twaalfhonderd arbeidsmigranten, waarvan er 350 hier ook wonen. Er is geen reden en geen informatie beschikbaar, om te verwachten dat dit beeld uit de monitor van vorig jaar, is gewijzigd.

Nijkerk is daarmee een werk- en een woongemeente met een ingaande pendel die ongeveer net zo groot is als de uitgaande pendel. Ook het aantal banen en de omvang van de beroepsbevolking zijn ongeveer even groot. De gemeente Nijkerk kan nu dus in principe voorzien in de eigen werkgelegenheidsbehoefte, met daarbij een grote mate van regionale interactie.

Of het lukt om deze balans in stand te houden, is afhankelijk van de mate waarin de groei van de beroepsbevolking en de groei van de werkgelegenheid in de gemeente Nijkerk gelijk op blijven gaan. De afgelopen jaren lukt dat. De beroepsbevolking groeide sterk en de werkgelegenheid ook. Als de banengroei verder afvlakt en stagnatie, of zelfs afname de werkgelegenheid optreedt, zullen inwoners meer aangewezen zijn op de werkgelegenheid in de omgeving (waar dan wel banengroei moet zijn). De balans tussen wonen en werken is een belangrijk thema voor economisch (en ruimtelijk) beleid.

	Gemeente Nijkerk		Gelderland
	Absoluut 2020	Aandeel 2020	Aandeel 2020
Food cluster	3.440	14,5%	5,4%
Agro-complex	3.870	16,3%	8,3%
Health	240	1,0%	1,8%
Health/medisch cluster	1.710	7,2%	15,7%
Maakindustrie	4.230	17,8%	10,8%
Transport en Logistieke sector	3.650	15,4%	10,3%
Vrijtijdseconomie	1.200	5,1%	6,2%
Creatieve industrie	530	2,2%	3,3%
EMT (Energie en Milieutechnologie)	1.080	4,6%	5,2%
Totaal alle sectoren	23.700	100%	100%

Figuur 5: Aandachtssectoren, absoluut en relatief in 2022 (Statistisch Zakboek Gelderland).

Ruimte voor bedrijven

De uitgifte van bedrijfskavels heeft bijgedragen aan de economische ontwikkeling in de afgelopen jaren. In 2020 is circa anderhalve hectare aan kavels op nieuwe bedrijventerreinen uitgegeven (met op dit moment een groot aantal reserveringen). Ook bij het beleid waarin de gemeente kwaliteitseisen stelt ten aanzien van economische activiteit en uitstraling, is het net als voorgaande jaren gelukt om nieuwe bedrijven aan te trekken.

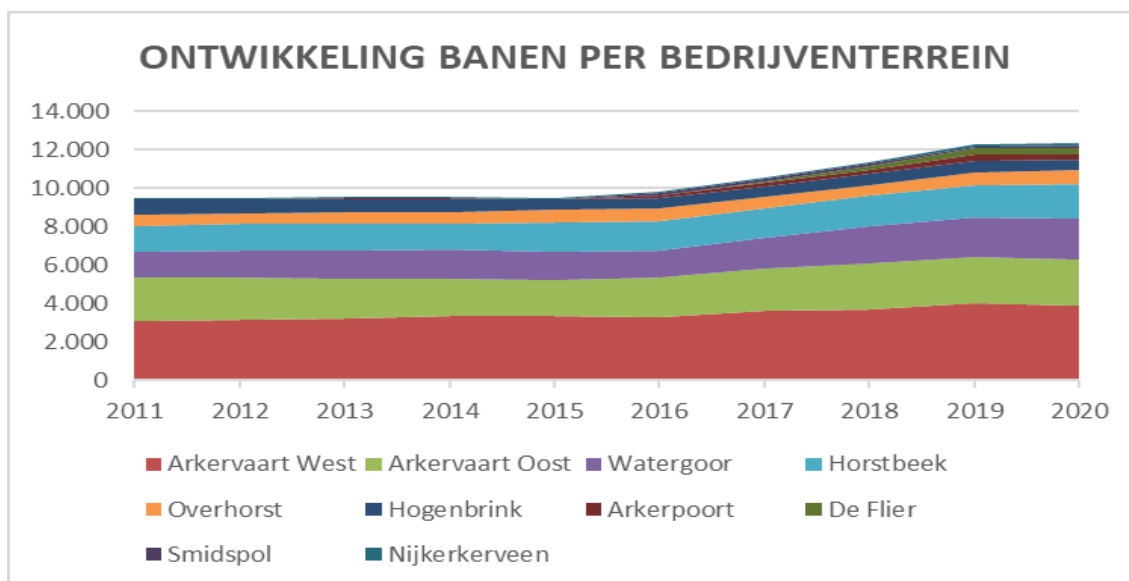
Ruim de helft van de totale werkgelegenheid (52%) in de gemeente Nijkerk is te vinden op de bedrijventerreinen. Dat aandeel is in de afgelopen jaren licht toegenomen. In 2011 lag het nog op 46%. Onderstaande figuur laat de ontwikkeling per bedrijventerrein zien. De helft van het aantal banen op bedrijventerreinen is te vinden op de wat oudere bedrijventerreinen Arkervaat West en Oost. Inzetten op een toekomstbestendige kwaliteit van de bestaande bedrijventerreinen is daarmee belangrijk voor de komende jaren.

De vrijetijdseconomie is een belangrijke, groeiende sector in de gemeente. Bewoners en toeristen genieten in hun vrijetijd van het aanbod van Nijkerk. Een gezonde vrijetijdseconomie draagt bij aan een fijne leefomgeving en een vitale lokale economie. In de gemeente nam de afgelopen jaren zowel het aantal overnachtingen, als de werkgelegenheid toe.

	Toer. overnachtingen	Overnachtingen waterfront	Toer. bestedingen*	Werkgelegenheid	
				Abs.	%
2016	149.092	527		1.020	5,0
2017	157.660	553		1.110	5,2
2018	175.423	767	6,6 mln.	1.180	5,2
2019	192.173	475		1.260	5,4

Figuur 7 Kerncijfers vrijetijdseconomie gem. Nijkerk.

*: Dit betreft de toeristische bestedingen in het centrum van Nijkerk en Hoevelaken. Cijfers van de horeca en uitgaven aan hotel/camping/bungalow zijn hier niet in opgenomen. De economische waarde van toerisme en recreatie is groter dan 6,6 mln., maar medio 2020 nog niet inzichtelijk. Bronnen: onderzoek consumentenbestedingen Regio Foodvalley 2018, GBLT, Provincie Gelderland; Bureau economisch onderzoek.

Figuur 6: Ontwikkeling van het aantal banen per bedrijventerrein in de periode 2011-2020 (Lisa).

Ook de detailhandel is waardevol voor de Nijkerkse economie. Hier zien we dat het aantal winkelpanden in de afgelopen tien jaar met 20% is afgenomen en het winkelvloeroppervlak met 10% is teruggelopen.

Over de winkelleegstand zijn geen recente gegevens beschikbaar. Een rondgang door kernen levert het beeld op dat de leegstand is afgenomen ten opzichte van een jaar geleden. Er staan op dit moment maar weinig winkels in de gemeente leeg en de horecasector is de afgelopen jaren gegroeid.

De inkomsten vanuit het toerisme bestaan volgens de meest recente cijfers uit lokale omzet (meer dan € 6 mln., excl. inkomsten horeca), toeristen- en forenzenbelasting (ongeveer € 280.000 toeristenbelasting in 2019 en € 25.000 forenzenbelasting), plus liggeld van de recreatievaart (ongeveer € 5.000). Bij deze cijfers wordt opgemerkt dat de opbrengsten van de vrijetijdseconomie meer zijn dan dit. Het gaat ook om ambassadeurschap, een aantrekkelijke woon-, werk- en verblijfsomgeving, werkgelegenheid en het in stand kunnen houden van voorzieningen.

Conclusie

De economie van de gemeente Nijkerk is in de periode 2019-2020 gegroeid. Dit is gerekend op de peildatum van april tot april, waardoor de effecten van de coronapandemie hierin nog nauwelijks in terug te zien zijn. In deze periode nam zowel het totaal aantal bedrijven, als de werkgelegenheid in de gemeente Nijkerk licht toe. De sterke groei van de jaren daarvoor, is daarmee heel iets afgevlakt. De bewust selectieve uitgiftebeleid van nieuwe bedrijfskavels gericht op kwaliteit, kan hierbij meespelen. Op dit moment zijn er veel reserveringen voor nieuwe uitgaven van bedrijfskavels.

Kwalitatief heeft de gemeente Nijkerk een gediversifieerde economie met zowel een sterke vertegenwoordiging van maakbedrijven, met onder andere het Food Production Cluster, als een verscheidenheid van economische sectoren die samen werk bieden aan 23.700 mensen. Deze diversiteit is een kracht van de Nijkerkse economie. Het vermindert de kwetsbaarheid van de economie bij conjuncturele schommelingen.

De recente relatieve matiging van de groei van de werkgelegenheid is wel iets om goed te blijven monitoren. Als die ontwikkeling namelijk door zou zetten, zou de Nijkerkse balans tussen wonen en werken naar één kant uit kunnen slaan. Dan beweegt de Nijkerk meer in de richting van een woongemeente. Ook dit aspect van de Nijkerkse balans is iets om rekening mee te houden in het kader van economische beleid. Voldoende ruimte voor economie, als een van de grote dragers van de Nijkerkse samenleving, is belangrijk om het evenwicht te bewaren.

De uitkomsten van de monitor vragen ook aandacht voor het tweede aspect van de Nijkerkse balans, het evenwicht tussen stuwende en verzorgende bedrijvigheid. Die balans zorgt ervoor dat de Nijkerkse economie relatief stabiel blijft bij conjuncturele schommelingen. Dat aantal vestigingen in de industriële sectoren de afgelopen jaren niet is toegenomen, en de gemeente ook minder starters kent dan gemiddeld in Nederland, is dan een punt van aandacht. Bij de voor Nijkerk zo belangrijke maakbedrijven, waaronder het Food Production Cluster is het namelijk belangrijk dat er naast grote bedrijven, ook aanwas is door starters.

2 Bevolking en arbeidsmarkt

De bevolking van de gemeente Nijkerk groeide in 2020, net als in de voorgaande jaren, harder dan de Nederlandse bevolking gemiddeld. Dat komt door de relatief grote en jonge gezinnen in de gemeente Nijkerk, in combinatie met mensen die zich van elders in de gemeente vestigden.

2.1 Bevolkingsgroei en -samenstelling

In de periode 2011-2021 groeide de bevolking in Nijkerk met 10% tot 43.600 inwoners. Daarmee groeide de bevolking harder dan het Nederlands gemiddelde in die periode.

Beroepsbevolking en huishoudens

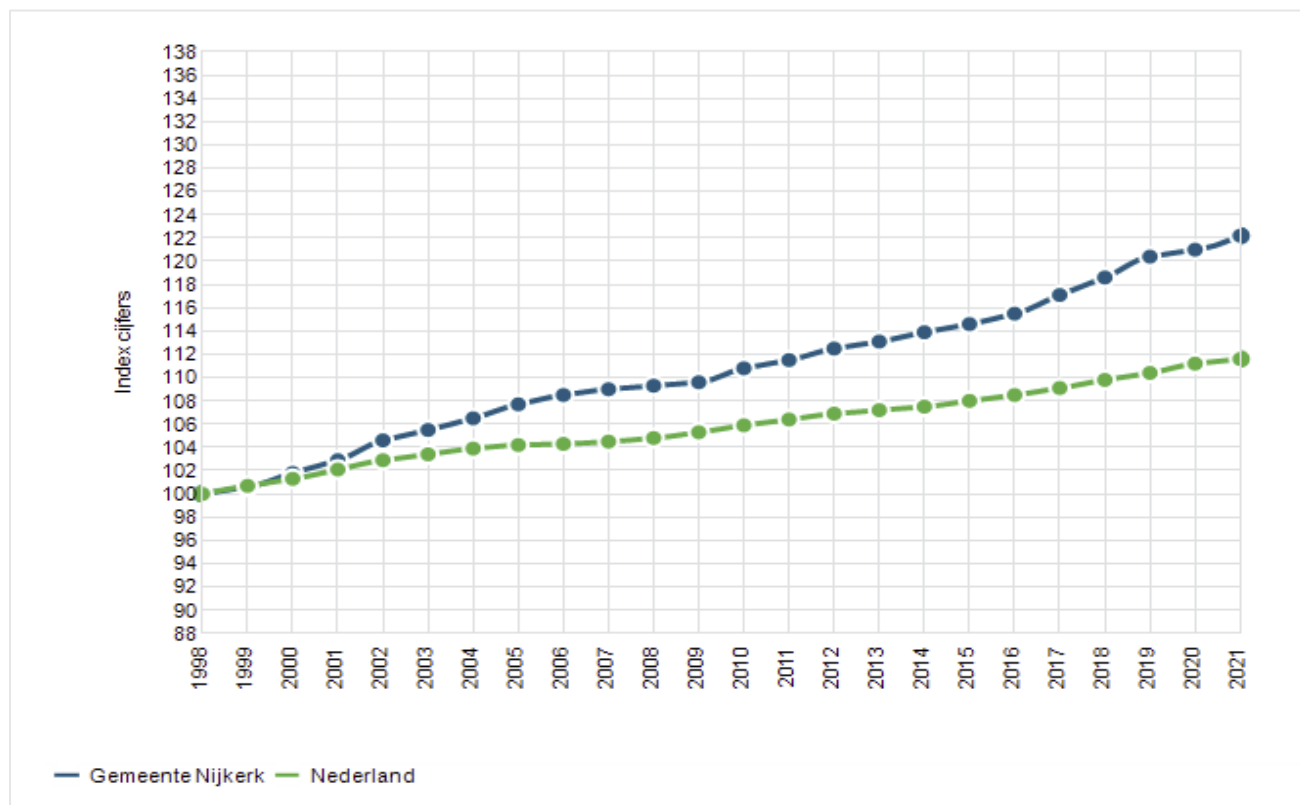
De tabel rechts en de onderstaande figuur geven de ontwikkeling van de bevolking weer. Ook de beroepsbevolking (gedeelte van de bevolking in de werkzame leeftijd) groeide. Van de ruim 43.600 inwoners bestaat de beroepsbevolking uit ongeveer 23.200 inwoners. Ongeveer tienduizend mensen hiervan zijn middelbaar opgeleid. Dat is meer dan regionaal en landelijk gemiddelde, maar het verschil wordt kleiner. Het aandeel Wo- en Hbo-ers binnen de Nijkerkse beroepsbevolking is de afgelopen jaren aan het toenemen (meer hierover in paragraaf 2.3).

De huishoudens in de gemeente Nijkerk bestaan uit relatief grote(re) en jonge(re) gezinnen. Het aantal jongvolwassenen in de gemeente is lager dan landelijk gemiddeld. Een verklaring is dat jongeren vanuit Nijkerk wegtrekken naar de grote steden om te studeren.

De huishoudens in de gemeente Nijkerk hebben gemiddeld een hoger inkomen dan in de rest van Nederland. Het aandeel huishoudens met een laag inkomen en huishoudens in de bijstand, ligt juist lager dan gemiddeld (meer hierover in paragraaf 2.2).

	Inwoners	Groei
2011	39.788	0,6%
2012	40.126	0,8%
2013	40.355	0,6%
2014	40.638	0,7%
2015	40.870	0,6%
2016	41.199	0,8%
2017	41.775	1,4%
2018	42.307	1,3%
2019	42.943	1,5%
2020	43.171	0,5%
2021	43.600	1,0%

Figuur 9: Ontwikkeling aantal inwoners van de gemeente Nijkerk in 2011-2021 (Statistisch Zakboek Gelderland).

Figuur 8: Ontwikkeling aantal inwoners 1 januari 1998-2021 (index = 1998)

Arbeidsparticipatie en arbeidsmarkt

Positief is ook dat de arbeidsparticipatie de afgelopen jaren is toegenomen en in de gemeente Nijkerk een paar procent hoger ligt dan gemiddeld in Nederland en Gelderland. Het aantal WW-uitkeringen flink is gedaald. In 2020 resulteerde dat in een werkloosheidspercentage in de gemeente Nijkerk onder het landelijk gemiddelde, net als het jaar daarvoor.

In lijn het met landelijke beeld bleef de krapte op de arbeidsmarkt het afgelopen jaar groot. Het aantal openstaande vacatures bleef hoog. Het bedrijfsleven bevestigde dat het moeilijk was om werknemers te vinden, vooral die met Mbo-opleiding.

2.2 Inkomen

Huishoudens in Nijkerk zijn relatief welvarend en hebben een gemiddeld hoog besteedbaar en gestandaardiseerd inkomen.

Het CBS publiceert over het inkomen per huishouden door middel van het gemiddeld besteedbaar inkomen en het gemiddeld gestandaardiseerd inkomen. Het gestandaardiseerd inkomen is het besteedbaar inkomen gecorrigeerd voor verschillen in grootte en samenstelling van het huishouden.

De onderstaande tabel laat zien dat het gestandaardiseerd inkomen per huishouden de afgelopen jaren is gestegen en dat dit hoger ligt dan landelijk gemiddeld. Vorig jaar bedroeg de groei van het gestandaardiseerd inkomen 2,5% en dat was meer dan de inflatie. Ook als we kijken naar het aantal lage inkomens doet Nijkerk het goed (CBS, 2019d). Inwoners van de gemeente Nijkerk zijn relatief welvarend vergeleken met nationale gemiddelden.

		2014	2015	2016	2017	2018	2019
Gemiddeld besteedbaar inkomen	Nederland	€ 39.000	€ 38.600	€ 40.200	€ 41.600	€ 42.100	Reeks door CBS niet voortgezet
	Nijkerk	€ 44.000	€ 43.500	€ 46.200	€ 47.300	€ 48.800	
Gemiddeld gestandaardiseerd inkomen	Nederland	€ 27.000	€ 27.300	€ 28.200	€ 29.200	€ 29.500	
	Nijkerk	€ 29.900	€ 29.200	€ 30.900	€ 31.600	€ 32.400	

Figuur 10: Gemiddeld besteedbaar en gestandaardiseerd inkomen 2014-2019 (CBS, 2019c).

2.3 Opleidingsniveau

In de gemeente Nijkerk is de helft van de beroepsbevolking middelbaar opgeleid. Het aantal HBO- en WO-studenten neemt wel toe.

De gemeente Nijkerk heeft een hoger aandeel middelbaar opgeleiden dan de Regio Foodvalley, de provincie Gelderland en Nederland. Er zijn relatief iets meer laagopgeleiden en minder hoogopgeleiden binnen de Nijkerkse beroepsbevolking. Het aantal Hbo- en Wo-studenten dat in Nijkerk woont, neemt wel toe

2.4 Beroepsbevolking en werkloosheid

De beroepsbevolking groeide de afgelopen vijf jaar harder dan landelijk. De werkloosheid en het aantal WW-uitkeringen is bijna gehalveerd in vijf jaar tijd. Het aantal bijstands(gerelateerde) uitkeringen nam toe.

De beroepsbevolking is in de afgelopen jaren sneller gegroeid dan landelijk gemiddeld. Landelijk lag deze groei op 2,8%, in Nijkerk op 6,9%. De totale beroepsbevolking omvat ongeveer 24.000 inwoners. Hiervan vallen 23.000 inwoners onder de werkzame beroepsbevolking en ongeveer 1.000 inwoners onder de werkloze beroepsbevolking.

De werkloosheid in Nijkerk bedraagt begin 2019 circa 2,5%. Tabel 3 op de volgende pagina laat zien dat de afgelopen vijf jaar de werkloosheid steeds lager lag dan landelijk. De hoogste werkloosheid is er onder jongeren. Deze leeftijdscategorie kent in 2019 circa 5,8% werkloosheid. Ook dat ligt ruim onder het nationaal gemiddelde (van 6,7%). De werkloosheid onder inwoners van middelbare leeftijd is procentueel het laagst (CBS, 2020a).

1.3 WW-uitkeringen en bijstand

De lage werkloosheid is terug te zien in het aantal Werkloosheidsuitkeringen (WW-uitkering). De WW is een tijdelijke uitkering om verlies aan inkomen tussen twee banen op te vangen. Bij het beeld ten aanzien van WW-uitkeringen en bijstand is het relevant om te kijken naar de actuele situatie, in relatie tot het landelijke beeld.

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Totaal Nijkerk	4,8%	4,4%	3,5%	2,8%	2,5%	2,9%
Totaal Nederland	6,9%	6,0%	4,9%	3,8%	3,4%	3,8%

Figuur 11: Werkloosheid als percentage van de beroepsbevolking (CBS, 2020a).

Naast een daling van de werkloosheid is de netto participatiegraad toegenomen. De netto participatiegraad is het aandeel van de beroepsbevolking dat daadwerkelijk werkt. Het verschil tussen de bruto en de netto participatiegraad is de werkloosheid. Onderstaande tabel laat zien dat de netto participatiegraad is gestegen naar 71,4%, dit ligt hoger dan het landelijk gemiddelde. Hieruit concluderen we dat steeds meer inwoners in Nijkerk in de afgelopen jaren zijn gaan meedoen op de arbeidsmarkt.

WW-uitwerkingen

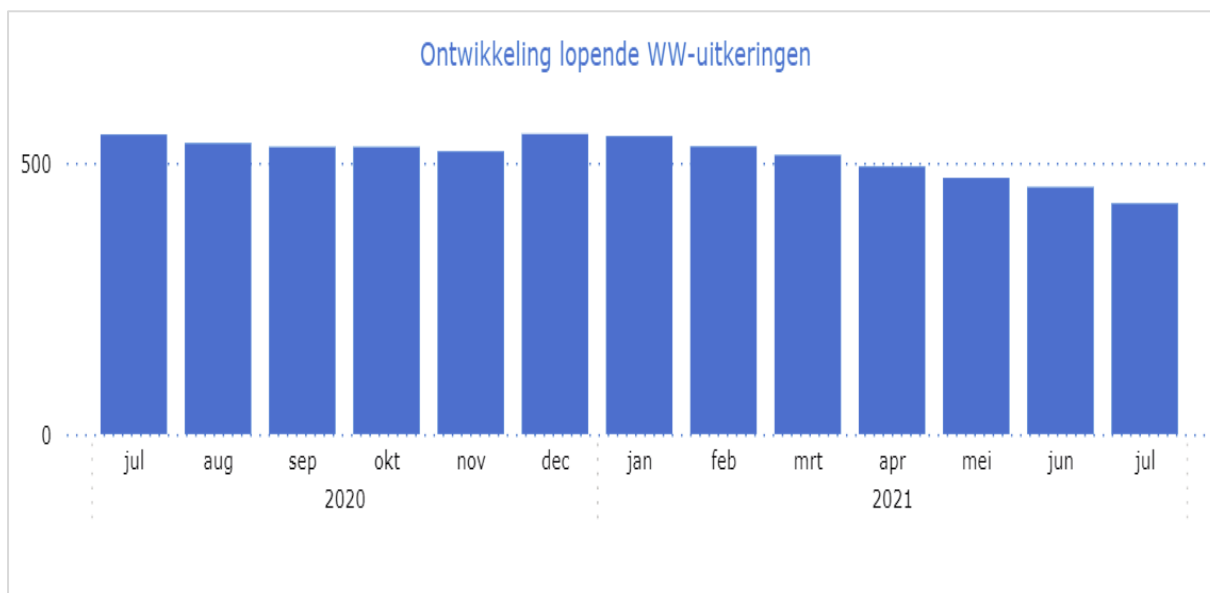
Eind juli 2021 verstrekke UWV landelijk 224 duizend WW-uitkeringen. Dat zijn ruim 14 duizend minder uitkeringen dan in juni 2021. Een afname van 5,9%. Dat is 3,1% van de beroepsbevolking. Vooral de jeugdwerkloosheid liep landelijk sterk terug en het aantal werkende jongeren steeg sterk. De daling van het aantal lopende WW-uitkeringen begon in februari 2021 en zette de daaropvolgende maanden door. Het aantal lopende uitkeringen ligt sinds juni 2021 lager dan in februari 2020, vlak voor de coronacrisis. De huidige lage stand komt overigens deels door het gebruikelijke seizoenseffect in de zomer. De gemeente Nijkerk beweegt mee met de landelijke trend wat betreft WW uitkeringen en bevindt zich daarbij onder het landelijke gemiddelde.

	2015	2016	2017	2018	2019
Netto arbeidsparticipatie Nijkerk	69,5%	69,1%	70,4%	71,2%	71,4%
Netto arbeidsparticipatie Nederland	65,4%	65,8%	66,7%	67,8%	68,8%

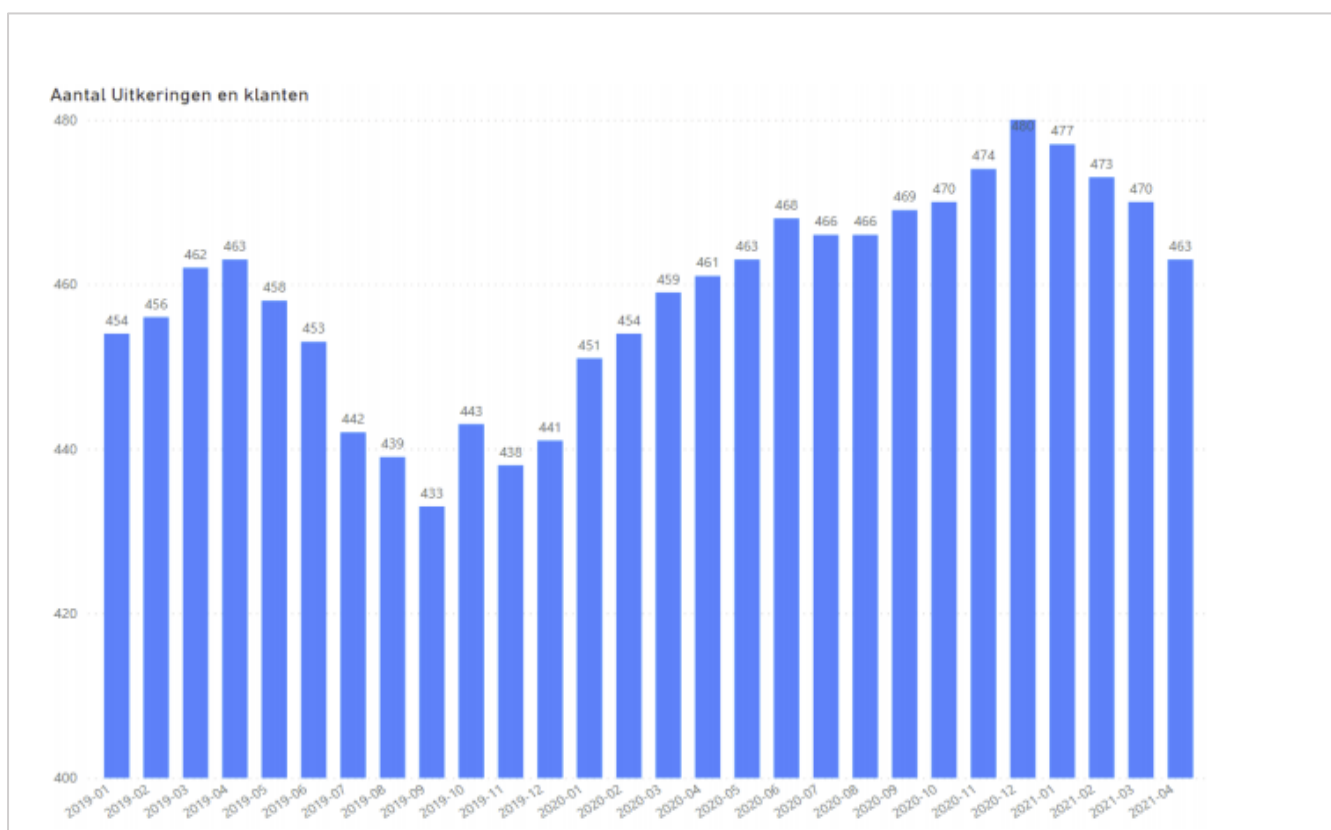
Figuur 12: Bruto en netto arbeidsparticipatie Nijkerk en Nederland 2015-2019 (CBS, 2020a).

Bijstandsuitkeringen

Als een inwoner niet in aanmerking komt voor een WW-uitkering, of de termijn is verstreken, kan deze worden doorverwezen naar een bijstandsuitkering. In de afgelopen maanden is de uitstroom van bijstandsontvangers hoger dan de instroom. Het aantal bijstandsuitkeringen is in maart 2021 (470) licht hoger dan in maart 2020 (462). In april 2021 is het aantal uitkeringen gelijk aan april 2020 en is de trend dalend.

Figuur 13 Ontwikkeling lopende WW-uitkeringen (boven) en Bijstandsuitkeringen (onder) op 2 juni 2021

3 Impact coronacrisis

De coronacrisis raakt het functioneren van bedrijven en daarmee de economische ontwikkeling van de gemeente Nijkerk. We schetsen een beeld van de huidige situatie op basis van de mate waarin een beroep is gedaan op de coronaregelingen uit het nationale steunpakket, die deels ook door de gemeente worden verwerkt.

TOZO

De Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (TOZO) is er om zelfstandigen inkomensondersteuning te bieden om in hun levensonderhoud te kunnen voorzien. Een belangrijke voorwaarde hierbij is dat het totale inkomen als gevolg van de coronacrisis onder het bijstandsniveau is gekomen. Op een lening voor bedrijfskapitaal kunnen zelfstandigen een beroep doen om liquiditeitsproblemen op te lossen. Aanvragen worden gedaan via de woongemeente. Het aantal aanvragen laat dalende tendens zien:

NOW

Werkgevers die structureel omzetverlies hebben en voldoen aan de voorwaarden, kunnen met de NOW een tegemoetkoming in de loonkosten krijgen. Het doel is zoveel mogelijk werknemers aan het werk houden. Voor de vierde periode NOW (tegemoetkoming Tijdelijke Noodmaatregel Overbrugging Werkgelegenheid) kwamen werkgevers in aanmerking met minimaal 20% omzetverlies over een periode van drie maanden (januari/februari/maart 2021). Het UWV keurde in deze periode 223 aanvragen van bedrijven uit de gemeente Nijkerk goed. Daarmee is ook bij de NOW een dalende tendens ingezet.

Regeling		Aantal aanvragen
TOZO 1 t/m mei 2020	Levensonderhoud	558
	Krediet	24
TOZO 2 juni t/m september 2020	Levensonderhoud	89
	Krediet	12
TOZO 3 oktober t/m maart 2021	Levensonderhoud	170
	Krediet	14
TOZO 4 april t/m juni 2021	Levensonderhoud	58
	Krediet	3
TOZO 5 vanaf juli 2021 en loopt	Levensonderhoud	26
	Krediet	0

Figuur 15: Aanvragen Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers gemeente Nijkerk.

Bronnen, data en literatuur

Bureau Louter (2020), Ranglijst sterkste MKB-gemeente 2019. <https://www.bureaulouter.nl/>. Geraadpleegd op 06-03-2020.

CBS (2018a), Banen van werknemers naar woon- en werkregio. <http://opendata.cbs.nl/>. Geraadpleegd op 12-02-2020.

CBS (2018b), Regionale prognose 2017-2040; bevolking, intervallen, regio-indeling 2015. <http://opendata.cbs.nl/>. Geraadpleegd op 12-02-2020.

CBS (2019a), Arbeidsdeelname; regionale indeling 2018. <http://opendata.cbs.nl/>. Geraadpleegd op 12-02-2020.

CBS (2019b), Bevolking op 1 januari en gemiddeld; geslacht, leeftijd en regio. <http://opendata.cbs.nl/>. Geraadpleegd op 12-02-2020.

CBS (2019c), Inkomen van huishoudens; huishoudenskenmerken, regio (indeling 2019). <http://opendata.cbs.nl/>. Geraadpleegd op 12-02-2020.

CBS (2019d), Laag en langdurig laag inkomen; huishoudenskenmerken, regio (indeling 2019). <http://opendata.cbs.nl/>. Geraadpleegd op 24-02-2020.

CBS (2019e), Leerlingen, deelnemers en studenten; onderwijssoort, woonregio. <http://opendata.cbs.nl/>. Geraadpleegd op 03-03-2020.

CBS (2020a), Arbeidsdeelname; regionale indeling 2019. <http://opendata.cbs.nl/>. Geraadpleegd op 13-02-2020.

CBS (2020b), Bevolkingsontwikkeling; regio per maand. <http://opendata.cbs.nl/>. Geraadpleegd op 12-02-2020.

CBS (2020c), Personen met een uitkering; soort uitkering, wijken en buurten 2019. <http://opendata.cbs.nl/>. Geraadpleegd op 12-02-2020.

Inspectie van het onderwijs. (2019). De Staat van het onderwijs 2019. <https://www.onderwijsinspectie.nl/documenten/rapport-en/2019/04/10/rapport-de-staat-van-het-onderwijs-2019>. Geraadpleegd op 14-02-2020.

Locatus (2018), Detailhandelsaanbod en leegstand Regio Foodvalley.

PBL & CBS (2019), PBL/CBS Regionale bevolkings- en huishoudensprognose 2019–2050. <https://www.pbl.nl/sites/default/files/downloads/pbl2019-pbl-cbs-regionale-bev-en-hhprognose-2019-2050-belangrijkste-uitkomsten-3812.pdf>. Geraadpleegd op 12-02-2020.

Statistisch Zakboek Gelderland (2019a), Beroepsbevolking naar opleidingsniveau. <https:// gelderland.databank.nl/jive/?report=economie>. Geraadpleegd op 12-02-2020.

Statistisch Zakboek Gelderland (2019b), Studenten. <https:// gelderland.databank.nl/jive/?report=economie>. Geraadpleegd op 12-02-2020.

Statistisch Zakboek Gelderland (2019c), Vestigingen per SBI sectie. <https:// gelderland.databank.nl/jive/?report=economie>. Geraadpleegd op 12-02-2020.

Statistisch Zakboek Gelderland (2019d), Werkgelegenheidsontwikkeling gemeente Nijkerk, absoluut en in procenten 2009-2018; alle banen inclusief uitzendkrachten. <https:// gelderland.databank.nl/jive/?report=economie>. Geraadpleegd op 12-02-2020.

WSJG (2019), Bedrijvigheid en economie. <https://www.waarstaatjegemeente.nl/dashboard/bedrijvigheid-en-economie>. Geraadpleegd op 13-02-2020.

WSJG (2019), Werk en inkomen. <https://www.waarstaatjegemeente.nl/dashboard/Werk-en-inkomen>. Geraadpleegd op 13-02-2020.